

曠原淑女 宮沢賢治

日ざしがほのかに降ってくれば
 またうらぶれの風も吹く
 にわとこやぶのうしろから
 二人のおんながのぼって来る
 けらを着 粗い繩をまとい
 萱草の花のようにわらいながら
 ゆっくりふたりがすすんでくる
 その蓋のついた小さな手桶は
 今日のはたけへのみ水を入れて来たのだ
 今日でない日は青いつるつるの蓴菜を入れ
 欠けた朱塗りの椀をうかべて
 朝のさわやかなうちに町へ売りにも来たりする
 鍬を二挺ただしくけらにしばりつけているので
 曠原の淑女よ
 あなたがたはウクライナの
 舞い手のように見える
 ……風よたのしいおまえのことばを
 もっとはつきり
 この人たちにきこえるようにいってくれ……

Н. КАМЕРОН. “ЗАГАРЬНИК”

Переклад з англійської Л.В. Ільницької

Ім'я поета Нормана Камерона (1905 – 1953) не належить до загальновідомих. Зі скупих рядків передмови антології англійської поезії*, присвячених поету, можемо довідатись, що він народився в Індії і певний час працював в Нігерії та країнах Західної Африки. Судячи з вірша “Загарьник”, Норман Камерон не підтримував ідеї експансії “цивілізованих націй” і ставився зі співчуттям та шанобою до пригноблених народів.

Я обрала саме цей вірш для перекладу, оскільки мене зацікавив не типовий, але історично правдивий образ поневоленого народу. В світовій літературі дуже популярним було гасло “Воля або смерть!”, що за певних умов звучало як заклик до самознищення нації. В цьому ж вірші змальовано образ народу, що веде тиху “холодну війну” проти загарьників заради того, щоби вижити і зберегти свої духовні скарби. Зрештою, такою була тактика більшості поневолених націй.

Сучасна мова вірша, його мелодійність, чіткість вираження думок та завершеність образів роблять цей поетичний твір особливо привабливим для перекладу. Під час роботи над текстом для збереження ритмічного рисунку твору виникла необхідність заміни деяких слів. Зокрема, економічний термін “cash” (“готівка”) було замінено більш широким поняттям “золото”. Але в основному я намагалась зробити переклад якомога ближчим до оригіналу.

* *Антология новой английской и американской поэзии / Сост. Н.Г. Гутерман. Л., 1963.*

THE INVADER

Our shops and farms wide open lie;
Still the invader feels a lack:
Disquiet whets his gluttony
For what he may not carry back.

He prowls about in search of wealth
But has no skill to recognize
Our things of worth: we need no stealth
To mask them from his pauper eyes.

He calls for worship and amaze;
We give him yes-men in a row,
Reverberating that self-praise
He wearied of a while ago.

He casts around for some new whim,
Something preposterously more:
"Love me", he bids. We offer him
The slack embraces of a whore.

And when he spitefully makes shift
To share with us his pauperdom,
By forcing on us as a gift
The shoddy wares he brought from home,

And watches that we sell and buy
Amongst us his degrading trash,
He gets no gain at all. Though sly
With what he knows, the guns and cash,

What he knows not he may not touch:
Those very spoils for which he came
Are still elusive to his clutch -
They swerve and scorch him like a flame.

Invader – outcast of all lands,
He lives condemned to gorge and crave,
To foul his feast with his own hands:
At once the oppressor and the slave.

ЗАГАРБНИК

Відкриті навстіж і крамниці, і комори;
Та все ж загарбнику щось буде бракувати:
Неспокій ненаситний в нім жевріє
За тим, чого з собою не забрати.

Він нишпорить у пошуках скарбів,
Але нездатний він їх розпізнати.
Наші скарби не треба маскувати
Від тих, у кого очі жебраків.

Він подиву і шани вимагає;
Ось – підлабузників йому кільце.
Його ж самохвала стократ лунає.
Вже навіть і йому набридло це.

Він вигдав новішу забаганку,
Чогось безглуздо більшого воліє:
“Любіть мене!” А ми йому – коханку
Із млявими обіймами повії.

Коли ж уїдливо він пропонує
Своїм злидарством поділитись з нами,
Та нам нав'язує, а нібито дарує,
З дому привезений нікчемний крам,

Слідкуючи, щоб торгували справно
Ми тим непотребом поганим між собою,
Він зиску не отримає. Хоч вправний
Він з тим, що знає: золотом та зброєю,

Чого не знає він, того і не торкнеться –
Саме того добра, що він шукає.
Воно між пальцями захланными проллється.
Воно, мов полум'я, обпалить і втікає.

Загарбник – парія в чужій країні,
Живе, приречений ковтати й вимагати,
І свій бенкет власноруч зіпсувати:
Раб і гнобитель у одній личині.